

S 189 -
Offentligt

.....
MILJØMINISTERIET

Departementet

J.nr. 502-00002
Den 12. november 2006

Miljøministerens besvarelse af spørgsmål nr. S 189 stillet af folketingsmedlem Torben Hansen (S).

Spørgsmål S 189:

"Vil ministeren redegøre for, hvorfor der vil være tale om ekspropriation, hvis der i lovforslaget om partikelfiltre på køretøjer i kommunalt fastlagte miljøzoner åbnes mulighed for, at kommunerne kan stille krav om, at alle tunge dieselskøretøjer med EURO 3 motorer eller ældre skal have monteret partikelfiltre indenfor de kommende kommunalt fastlagte miljøzoner?"

Svar:

Miljøstyrelsen har anmodet Justitsministeriet om at bidrage til besvarelsen af spørgsmålet. Justitsministeriet har afgivet følgende udtalelse:

"1. Den ordning, som foreslås indført med lovforslag nr. L 39 om ændring af lov om miljøbeskyttelse, indebærer, at kommunalbestyrelsen i visse kommuner kan træffe bestemmelse om, at der skal etableres miljøzoner i større sammenhængende byområder, hvor der er betydelig trafik med visse nærmere fastlagte lastbiler og busser, jf. forslaget til § 15 a.

Hvis beslutning om at indføre en miljøzone træffes i umiddelbar forlængelse af lovforslagets ikrafttræden den 1. januar 2007, vil lastbiler og busser i zonen efter den 1. juli 2008 skulle have monteret et effektivt partikelfilter, hvis køretøjet er indregistreret første gang før den 1. oktober 2001, jf. forslaget til § 15 b, stk. 1, nr. 1. Dette gælder dog ikke, hvis køretøjet som minimum opfylder udstødningsnormerne for Euro 3 motorer (trin 1).

Efter 1. juli 2010 skal også lastbiler og busser, der er indregistreret første gang før den 1. oktober 2006, have monteret et effektivt partikelfilter i en miljøzone, medmindre disse køretøjer som minimum opfylder udstødningsnormerne for Euro 4 motorer (trin 2), jf. forslaget til § 15 b, stk. 1, nr. 2.

Af forslaget til § 15 c, stk. 1, følger, at miljøministeren i særlige tilfælde kan dispensere fra partikelfilterkravet i § 15 b, stk. 1, nr. 1 og 2.

2. Det fremgår af begrundelsen for spørgsmålet, at det er stillet på baggrund af en redegørelse af 28. juni 2006 fra professor, dr. jur. Henrik Zahle, som er udarbejdet efter anmodning fra Københavns Kommune.

I redegørelsen behandlede Henrik Zahle spørgsmålet om, hvorvidt grundlovens § 73 om ekspropriation har betydning for, inden for hvilke tidsfrister nye, skærpede regler om partikelfiltre kan sættes i kraft. Det fremgår af redegørelsen, at Henrik Zahle som grundlag for sin vurdering bl.a. havde modtaget et notat af 14. juni 2006 udarbejdet af Københavns Kommune om økonomiske konsekvenser for vognmænd.

Henrik Zahle konkluderede i redegørelsen, at der efter hans opfattelse i almindelighed ikke er nogen ekspropriationsretlig hindring for indførelse af krav om partikelfiltre uden udskydelse af frister for ikrafttræden. Denne konklusion byggede på en samlet afvejning af en række kriterier, som efter bl.a. den statsretlige litteratur må inddrages ved ekspropriationsretlige overvejelser.

I forlængelse af den nævnte konklusion gav Henrik Zahle udtryk for, at den udskydelse af ikrafttrædelsestidspunktet for kravet om montering af partikelfiltre, som følger af lovforslagets trin 2 "må ses som resultatet af en politisk bedømmelse, (...), men ikke af en forfatningsretlig argumentation".

3.1. Det kan oplyses, at der ved udarbejdelsen af lovforslag L 39 har været taget stilling til forholdet til grundlovens § 73 om ekspropriation.

Der kan i den forbindelse henvises til, at det i de specielle bemærkninger til lovforslagets § 15 c, stk. 1, er anført, at den foreslåede ordning (trin 1 og 2) ikke i almindelighed vil rejse spørgsmål om ekspropriation efter grundlovens § 73.

Det anføres dog samtidig, at det ikke kan udelukkes, at kravene om montering af partikelfiltre vil kunne ramme enkelte virksomheder atypisk hårdt, og at kravene om partikelfiltre i sådanne tilfælde vil kunne få karakter af et ekspropriativt indgreb mod den pågældende virksomhed.

Det er på den baggrund forudsat i bemærkningerne til bestemmelsen i § 15 c, stk. 1, at der vil skulle meddeles dispensation fra partikelfilterkravene i de særlige tilfælde, hvor opfyldelsen af kravene til kørsel i en miljøzone vil belaste en virksomhed på en sådan måde, at der vil være tale om ekspropriation i henhold til grundlovens § 73.

3.2. Til brug for Miljøministeriets udarbejdelse af lovforslaget har Justitsministeriet overvejet, hvilken ekspropriationsretlig betydning det ville have, hvis partikelfilterkravene fik virkning fra et tidligere tidspunkt end det, som ligger i den foreslåede ordning med trin 1 og 2.

Justitsministeriet har i den forbindelse – på samme måde som Henrik Zahle gjorde i sin redegørelse – foretaget en samlet vurdering af spørgsmålet ud fra de kriterier, som efter den almindelige opfattelse i den statsretlige litteratur må anvendes ved vurderingen af ekspropriationsretlige spørgsmål, jf. herved bl.a. Henrik Zahle, Dansk forfatningsret 3, Menneskerettigheder, 3. udg. (2003), side 192 ff., Max Sørensen, Statsforfatningsret, 2. udg. ved

Peter Germer (1973), side 412, og Alf Ross, Dansk Statsforfatningsret, 3. udg. ved Ole Espersen (1980), side 666 f.

Det kan nærmere om Justitsministeriets vurdering bl.a. oplyses, at ministeriet på den ene side har lagt vægt på, at indførelse af et krav om montering af partikelfiltre er begrundet i et sagligt hensyn. Der henvises nærmere herom til pkt. 6 om de miljø- og sundhedsmæssige konsekvenser i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Særligt med hensyn til intensiteten af en ordning, hvorefter partikelfilterkravene fik virkning fra et tidligere tidspunkt end det, der lægges op til i den foreslåede ordning med trin 1 og 2, bemærkes endvidere, at det er indgået i Justitsministeriets overvejelser, at der efter den foreslåede § 15 a, stk. 5, skal gå mindst 14 måneder fra offentliggørelsen af kommunalbestyrelsens afgørelse om etablering eller udvidelse af en miljøzone til det tidspunkt, hvor miljøzonen har virkning.

Heroverfor står på den anden side bl.a. de økonomiske konsekvenser, som en hurtigere indførelse af partikelfilterkravene vil have for de berørte vognmænd.

I den forbindelse bemærkes, at Justitsministeriet ikke er bekendt med indholdet af det notat af 14. juni 2006 fra Københavns Kommune om økonomiske konsekvenser for vognmænd, som bl.a. dannede grundlag for Henrik Zahles redegørelse.

Justitsministeriets vurdering er derimod baseret på de oplysninger om de økonomiske konsekvenser af kravene om montering af partikelfiltre, som ministeriet har modtaget fra Miljøministeriet.

På baggrund af disse oplysninger og ud fra en samlet vurdering af indgrebs karakter har Justitsministeriet tilkendegivet overfor Miljøministeriet, at en fremrykning af de i lovforslaget angivne tidspunkter for indførelse af trin 1 og 2 vil øge risikoen for, at kravene om montering af partikelfiltre mere generelt vil kunne udgøre ekspropriation, fordi kravene også i de almindelige og gennemsnitlige tilfælde vil kunne ramme virksomhederne økonomisk meget hårdt.

I forlængelse af denne tilkendegivelse har en arbejdsgruppe med deltagelse af bl.a. Miljø- og Justitsministeriet, der har forberedt et udkast til det foreliggende lovforslag, ikke kunnet anbefale en fremrykning af tidspunktet for trin 1 og 2's ikrafttræden, herunder en samlet ikrafttræden af trin 1 og trin 2 den 1. juli 2008.

Den udskydelse af ikrafttrædelsestidspunktet for kravet om montering af partikelfiltre, som følger af lovforslagets trin 2, bygger således på en forfatningsretlig vurdering i forhold til grundlovens § 73.”